

Náležitosti omluvy zmocněnce

Omlouvá-li účastník (jeho zmocněnec) svou neúčast u jednání „časovou kolizí s jiným soudním sporem“, může být taková omluva ve smyslu § 153b odst. 1 o.s.ř. důvodná jen tehdy, jestliže soudu oznámí také konkrétní údaje o tom, proč se nemůže jednání zúčastnit, zejména jaké jiné jednání mu brání v účasti (v jaké věci a u jakého soudu), kdy se o něm dozvěděl (že k němu byl předvolán dříve než k jednání, z něhož se omlouvá) a že časovou kolizi více jednání nebylo možné vyřešit jinak.

Omlouvá-li účastník (jeho zmocněnec) svou neúčast u jednání „časovou kolizí s jiným soudním sporem“, může být taková omluva ve smyslu § 153b odst. 1 o.s.ř. důvodná jen tehdy, jestliže soudu oznámí také konkrétní údaje o tom, proč se nemůže jednání zúčastnit, zejména jaké jiné jednání mu brání v účasti (v jaké věci a u jakého soudu), kdy se o něm dozvěděl (že k němu byl předvolán dříve než k jednání, z něhož se omlouvá) a že časovou kolizi více jednání nebylo možné vyřešit jinak.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27.9.2001, sp.zn. 20 Cdo 2593/99)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce M. K. proti žalovanému M. N., o zaplacení 210.000,- Kč, vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 61 C 135/97, o dovolání žalovaného proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 9.3.1999, č.j. 15 Co 124/99 - 32, tak, že usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 9.3.1999, č.j. 15 Co 124/99 - 32, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Odvolací soud odmítl jako nepřipustné (§ 218 odst. 1 písm. c/ o.s.ř.) odvolání žalovaného proti rozsudku pro zmeškání, jímž mu bylo uloženo zaplatit žalobci 210.000,- Kč a 8.400,- Kč na náhradě nákladů řízení, neboť předpoklady, s nimiž občanský soudní řád spojuje možnost rozhodnout o žalobě rozsudkem pro zmeškání (§ 153b odst. 1, 3), měl za splněny. Žalovanému bylo řádně doručeno předvolání k jednání, které obsahovalo poučení o následcích pro případ, že se nedostaví; zatímco (na rozdíl od soudu prvního stupně) pokládal jeho omluvu za řádnou a včasnou, opačně hodnotil „ústní“ omluvu jeho zmocněnce. Vycházeje z toho, že procesní poučení dle § 153b odst. 1 o.s.ř., jehož se dostalo žalovanému, je nutno vztáhnout i na zmocněnce (advokáta), jestliže plná moc k zastupování mu byla udělena až po předvolání žalovaného, dospěl k závěru, že je sice možné ji považovat za včasnou, avšak nikoli důvodnou. Z jejího obsahu (který byl zachycen v úředním záznamu, založeném do spisu) totiž nelze dovodit, uvedl odvolací soud, objektivní překážku, která by advokátu bránila zúčastnit se nařízeného jednání, pročež v době rozhodování soudu prvního stupně nebylo ani posouditelné, zda jeho neúčast je omluvitelná „po stránce subjektivní“.

Žalovaný (zastoupen advokátem) v dovolání namítl, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, a to v otázce aplikace ustanovení § 153b o.s.ř. Oponoval

především závěru, že omluvu jeho zmocněnce nelze mít za řádnou; ten se z prvního nařízeného jednání omluvil včas telefonicky, přičemž zároveň příslušné soudní kanceláři sdělil, že důvodem jeho nepřítomnosti je souběžné soudní jednání „mimo O.“ a nemožnost se nechat zastoupit (současně požádal, aby jednání bylo odročeno). Později nahlédnutím do spisu zjistil, že úřední záznam o tom je „stručnější“, a žádost o odročení jednání „zde nebyla uvedena vůbec“. Když byla prokázána kolize soudních sporů s patřičnou omluvou, mínil dovolatel, nelze hodnotit neúčast zmocněnce („jak z hlediska objektivního tak subjektivního“) za nepřezkoumatelnou, a ve svých důsledcích za nedůvodnou; advokát je oprávněn, nikoli povinen, nechat se zastoupit jiným advokátem a možnost tohoto zastoupení může být omezena i „v rámci pověření“. Podle dovolatele nelze souhlasit ani s názorem, že soud mohl při posouzení důvodnosti omluvy vycházet jen ze stavu, který zde byl v době vydání rozsudku pro zmeškání; soud prvního stupně se totiž důvody omluvy jeho zmocněnce vůbec nezabýval a rozsudek pro zmeškání vydal pro „údajně“ nedůvodnou omluvu samotného účastníka. Konečně dovolatel namítl, že rozsudkem pro zmeškání byla věc posouzena chybně po stránce právní, neboť provedl již před zahájením soudního řízení proti žalované pohledávce jednostranné započtení, což doložil listinami, které byly připojeny k jeho vyjádření k žalobě.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 1.1.2001 - dále jen „o.s.ř.“).

Dovolání je přípustné (§ 236 odst. 1 o.s.ř.), jelikož směřuje proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo odvolání odmítnuto (§ 238a odst. 1 písm. e/ o.s.ř.).

Z úřední povinnosti posuzuje dovolací soud pouze vady řízení vyjmenované v § 237 o.s.ř. a jiné vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o.s.ř.); jinak je vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho jak jej dovolatel obsahově vymezil. Argumentem nesprávnosti závěru o splnění předpokladů pro vydání rozsudku pro zmeškání (potud, že omluva jeho zmocněnce byla nejen včasná ale i řádná) vystihl dovolatel dovolací důvod uvedený v § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř., jímž lze namítat, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 153b odst. 1 o.s.ř. zmešká-li žalovaný, kterému bylo řádně doručeno předvolání nejméně 5 dnů přede dnem, kdy se jednání má konat (§ 47), a který byl o následcích nedostavení se poučen, bez důvodné a včasné omluvy prvního jednání, které bylo ve věci nařízeno, a navrhne-li to žalobce, který se dostavil k jednání, pokládají se tvrzení žalobce obsažená v žalobě o skutkových okolnostech, týkajících se sporu, za nesporná a na tomto základě může soud rozhodnout rozsudkem pro zmeškání.

Podle ustanovení § 202 odst. 1 o.s.ř. odvolání není přípustné proti rozsudku pro uznání nebo proti rozsudku pro zmeškání, ledaže je podáno proto, že nebyly splněny předpoklady pro jejich vydání (§ 153a, § 153b) nebo protože rozsudek spočívá v nesprávném právním posouzení věci.

Ze spisu se podává, že k jednání nařízenému na 30.9.1998 byli řádně předvoláni žalobce a žalovaný; z doručky připojené k č.l. 12, podepsané dne 4.9.1998, plyne, že žalovanému se dostalo i poučení podle ustanovení § 153b o.s.ř. Dne 24.9.1998 byla soudu doručena procesní plná moc vystavená (22.9.1998) žalovaným pro advokáta, a ve vyjádření k žalobě se žalovaný z nařízeného jednání omluvil. Č.l. 18 spisu obsahuje úřední záznam ze dne 29.9.1998, jímž se potvrzuje, že „dne 29.9.1998 ve 14.30 hod. omlouvá právní zástupce dr. H. svou neúčast u ústního jednání dne 30.9.1998 v 8.00 hod., když bude mimo území O.". Žalovaný ani jeho zmocněnec se k jednání nedostavili, a soud prvního stupně vydal rozsudek pro zmeškání.

V případě, že žalovaný je v řízení zastupován zvoleným zástupcem (§ 24 o.s.ř.), vybaveným plnou mocí pro celé řízení (§ 25 odst. 1, § 28 odst. 1, 2 o.s.ř.), vztahuje se ustanovení § 153b o.s.ř. i na tohoto zástupce; předpoklady, jimiž občanský soudní řád podmiňuje možnost vydat rozsudek pro zmeškání (řádne doručení předvolání nejméně pět dnů přede dnem, kdy se má /první/ jednání konat, absence důvodné a včasné omluvy a poučení o následcích nedostavení se k jednání) musí pak být splněny ve vztahu k zástupci žalovaného. Uvedené platí i tehdy, je-li žalovaný k jednání předvoláván proto, že jeho přítomnosti je třeba (§ 49 odst. 1, § 115 odst. 1 o.s.ř.), např. má-li být proveden důkaz jeho výslechem (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.6.2000, sp. zn. 20 Cdo 935/2000, uveřejněné pod č. 47/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Odvolatel nezpochybnil názor, že poučení podle § 153b odst. 1 o.s.ř. však (bez dalšího) platí i pro zástupce tehdy, jestliže účastník bylo poskytnuto předtím, než si zástupce zvolil, stejně jako názor (z něhož odvolací soud vycházel implicitě), že nedostaví-li se k jednání účastník, jsou pro rozhodnutí rozsudkem pro zmeškání určující okolnosti (relevantní ve smyslu § 153b odst. 1 o.s.ř.), jež se spojují nikoli s ním, nýbrž s osobou zástupce. Obě otázky - vzhledem k zásadě vázanosti dovolacím důvodem - jsou proto mimo hranice daného dovolacího přezkumu.

V usnesení ze dne 27.1.2000, sp. zn. 20 Cdo 2068/98, uveřejněném pod č. 10/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, Nejvyšší soud konstatoval, že omluva, coby procesní úkon, jímž příslušná osoba (jmenovitě účastník) informuje soud o tom, že se nedostaví k jednání nebo jinému úkonu soudu, k němuž byla předvolána, a o důvodech, pro které tak nemůže učinit, je - oproti podáním podle § 42 o.s.ř. - účinná (v tom smyslu, že se účastník vůbec „omluvil“) již tím, že se dostane do sféry adresáta, jímž je soud. Možnost uskutečnit omluvu i jiným způsobem než podáním podle § 42 odst. 1, věty první, a odst. 3 o.s.ř., předjímá občanský soudní řád tím, že v § 153b odst. 1 její (přípustnou) formu nevymezuje a podobné omezení se v praxi soudů standardně neuplatňuje ani při výkladu ustanovení § 101 odst. 2 o.s.ř. (soudy běžně přijímají nejen omluvu učiněnou písemně, ústně do protokolu, telegraficky nebo telefaxem, nýbrž i osobní omluvu či omluvu telefonickou).

Je-li obsah osobního nebo i telefonického rozhovoru veden způsobem, jenž nevyvolává pochybnosti o tom, že soud omluvu přijal (v uvedené formě ji akceptoval, aniž by ovšem odtud současně plynulo, že ji má za včasnou a důvodnou), nemůže být takto uskutečněná omluva soudem pomínuta jen proto, že jde o omluvu ústní nebo telefonickou. Okolnost, že k přijetí omluvy ve zvolené formě došlo, pak zpravidla dokládá pořizovaný úřední záznam; je přitom lhostejné, zda omluvu přijal (převzal) a posléze

písemně zaznamenal (vtělil do úředního záznamu) soudce, vyšší soudní úředník, soudního tajemník nebo pracovník soudní kanceláře.

Z toho plyne, že osobní („ústní“ podle odvolacího soudu) nebo telefonická (podle dovolatele) omluva dovolatelova zmocněnce, doložená úředním záznamem, je omluvou co do formy možnou.

V citovaném rozhodnutí, stejně jako v rozhodnutích dalších (kupř. v usnesení ze dne 30.4.1997, sp. zn. 2 Cdon 1027/96, uveřejněném pod č. 12/1997 v časopise Soudní judikatura) Nejvyšší soud prezentoval názor, že ustanovení § 153b odst.1 o.s.ř. (shodně s ustanovením § 101 odst. 2, věty druhé, o.s.ř.) nepožaduje, aby ten, kdo se k nařízenému jednání soudu omlouvá (a popřípadě též žádá o odročení jednání), svůj důvod neúčasti u jednání soudu také prokázal. K tomu, aby jeho omluva byla důvodná, postačuje, aby tvrdil takové skutečnosti, které jsou vzhledem ke své povaze způsobilé jeho účast u jednání soudu omluvit (tj. že jde o takové skutečnosti, které účastníku znemožňují zúčastnit se jednání, a které současně jsou svojí povahou omluvitelné). Protože soud posuzuje předpoklady pro vydání rozsudku pro zmeškání při prvním jednání, které bylo ve věci nařízeno, je pro posouzení, zda bylo možné o žalobě rozhodnout rozsudkem pro zmeškání, rozhodující stav, jaký tu byl v době, kdy byl rozsudek pro zmeškání vydán.

Pokud tedy dovolatel dovozoval opak, jeho názor neobstojí. Stavem, „který tu byl v době, kdy byl rozsudek pro zmeškání vydán“, se míní stav objektivně založený, nikoli to, co soud prvního stupně konkrétně posuzoval resp. co pokládal za relevantní nebo naopak co pominul.

Také požadavky na obsahové náležitosti řádné omluvy vymezil odvolací soud správně, v souladu názorem, který konstantně aplikuje Nejvyšší soud. V usnesení ze dne 25.1999, sp. zn. 31 Cdo 2432/2000, uveřejněném pod č. 38/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, je formulován závěr, že omlouvá-li účastník (jeho zmocněnec) svou neúčast u jednání „časovou kolizí s jiným soudním sporem“, může být taková omluva ve smyslu § 153b odst. 1 o.s.ř. důvodná jen tehdy, jestliže soudu oznámí také konkrétní údaje o tom, proč se nemůže jednání zúčastnit, zejména jaké jiné jednání mu brání v účasti (v jaké věci a u jakého soudu), kdy se o něm dozvěděl (že k němu byl předvolán dříve než k jednání, z něhož se omlouvá) a že časovou kolizi více jednání nebylo možné vyřešit jinak (nepočítaje v to u zmocněnce účastníka postup podle ustanovení § 25 odst. 3 o.s.ř.).

Omluva v té podobě, jež byla vyjádřena v úředním záznamu z 29.9.1998, jak správně dovodil odvolací soud, těmto požadavkům zjevně nevyhovuje.

Zásada, že pro otázku, zda jsou splněny podmínky pro vydání rozsudku pro zmeškání, jsou rozhodné okolnosti (stav), jež zde byly v době, kdy soud takto rozhodl, však neznamená, že nelze úspěšně kritizovat to, jak byla omluva (účastníka, resp. zmocněnce) úředním záznamem zachycena; jinými slovy, pro posouzení obsahu omluvy (její důvodnosti ve výše vyloženém smyslu) nemůže být konečným způsobem rozhodující to, co je vyjádřeno v úředním záznamu, ale to, jaký obsah omluva skutečně měla.

Zvláště v poměrech, kdy žalovaný v odvolání na důvod omluvy (a potažmo na její skutečný obsah) upozornil, bylo nevyhnutelné otevřít prostor úvaze, zda úřední záznam vystihuje to, co ve své omluvě

jeho zmocněnec soudu vskutku sdělil. Potřebu tomu odpovídajícího šetření nesnižuje okolnost, že je na něm, aby skutečný obsah omluvy doložil, neboť rizika volby té formy omluvy, jež - z povahy věci - je doložitelná (oproti kupř. formě písemné) méně spolehlivě, nemohou zatěžovat než toho, kdo se k ní uchýlil.

Jestliže odvolací soud uplatnil jinak správný názor, že jest posuzovat rozhodné okolnosti (z hlediska podmínek pro vydání rozsudku pro zmeškání) ku stavu, jenž zde byl v době jeho vydání, odlišně (důrazem na formální, nikoli obsahovou stránku omluvy), je jeho právní posouzení věci neúplné a tedy i nesprávné, protože dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř. byl (potud) uplatněn právem.

Již tento závěr s sebou nese, že i rozhodnutí, jež na takovém právním posouzení věci spočívá, je nesprávné, a Nejvyššímu soudu proto nezbylo, než je zrušit a věc vrátit odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, 2 o.s.ř.).

Vzhledem k tomu je pro výsledek dovolacího řízení již nadbytečné hodnotit poslední dovolatelovu námitku, z věcně nesprávného právního posouzení věci.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)